

MUSIK PÅ INSIDAN AV TYSTNADEN

Sten Sandell

Ett minne från skolan i mellanstadiet när jag är runt 12 år. Jag spelar upp ett pianostycke inför skolklassen, ("Vi spelar piano 3", Carl-Bertil Agnestic) Jag har svårt att hålla mig till noterna, börjar leta mig fram bland nya melodier, börjar improvisera. Ingen märker något i klassen, ej heller läraren som själv spelar piano, fascinerande! Fortsätter nu att spela och improvisera hemma vid pianot, försöker göra mina spelläxor på kommunala musikskolan, men spelandet utanför noterna tar över mer och mer...

ej kompakt
ej fixerat, lättroligt
ej tungt
ej gasform
ej i detta register
solid

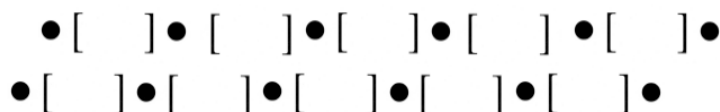
● [   ] ● —>

Sveriges Radio P1, kyrkklockan slår tolv slag i Dagens dikt varje dag. En av de få kvarvarande ljudande ritualer vi har kvar som berättar om tiden, i rummet. Vad är det vi hör egentligen? Om man skruvar upp volymen rejält på radioapparaten, så hör de flesta naturligtvis klockorna som klingar ut, men också stadens brus, bandbrus och spänningen inför nästa slag. Nu kommer det ett nytt slag...nej...nu!..och nu! Men vad händer *mellan* slagen? Varför blir jag mer intresserad av vad som händer mellan klockslagen i *mellanrummet* innan nästa slag?

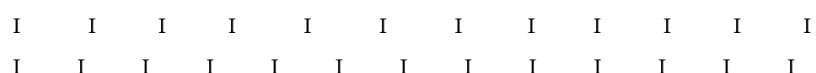
händelse[ ]händelse[ ]händelse[ ]

Att upptäcka eller återfinna “tystnaden” *mellan* två händelser, ord, rytmer eller toner. Med andra ord, hur erövrar vi spänningen i ett “tomrum” eller i en plötslig paus? Ett tomt rum som inte är ett tomrum, utan ett rum fylld med förväntningar. Tilliten att kunna vänta, dröja, fördröja, lyssna in och lita på tystnaden som ett alldeles eget kraftfält.

[ ] – detta spänningsladdade rum vi borde värna mer om! För det är väl detta mellanrum som vi kan fylla med alla dynamiska och rytmiska spänningar *mellan* två händelser, ord, rytmer eller toner. Musik på insidan av tystnaden. Vad händer när vi hör två klockor slå, nästan samtidigt, men i olika tempi? Förskjutningar uppstår, avståndet ökar och minskar igen mellan slagen. Polyrytmiska mönster uppstår – två händelser, rytmer eller toner som förskjuts mot varann. Melodier och nya berättelser avlöser varandra i ett ständigt föränderligt tillstånd.

De flesta har väl någon gång stannat vid en järnvägsövergång och lyssnat på vad som händer mellan två signaler:

Förskjutningar som uppstår bildar hela tiden nya rytmiska mönster som förändras i all oändlighet. Accelerando...ritardando... accelerando... ritardando... Oval rytmik.

Är inte all mänsklig kommunikation uppbyggd kring förskjutningar, att dröja lite grann, att lyssna in en annan människa? Jag tror all dynamisk improviserad musik bygger på tilliten att kunna vänta, dröja,

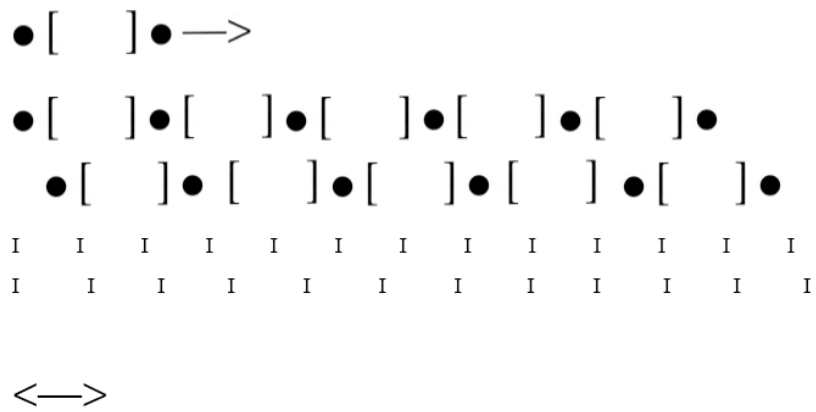
fördröja, lyssna in och lita på tystnaden som ett alldeles eget kraftfält... och att i nästa millisekund ge sig iväg i en helt annan riktning. För vad är det som händer i rummet precis nu, och en millisekund tidigare, och efter? Vad händer på insidan av tystnaden? När två händelser, ord, rytmer eller klanger plötsligt kommer i fas, glider förbi varandra och fasar ut igen, släcks då dessa ut, för ett ögonblick, och när uppstår det en återkoppling?

Ett musikstycke, som är inspelat och fixerat på en CD, klingar olika beroende på vem man lyssnar tillsammans med i ett rum. Musiken speglas i lyssnarens upplevelser och förväntningar och reflekteras vidare ut i rummet och tillbaka. Både ett inre och ett yttre rum uppstår mellan de båda mottagarna av musiken. En ny form av återkoppling sker i rummet, två människor möts, kommer i fas, glider förbi varandra och fasar ut igen. En dialog uppstår och försvinner genom musiken. Nu lyssnar jag igen på mellanrummet mellan klockslagen i dagens dikt. Hör jag verkligen trafiken avlägset, eller är det kanske vinden eller bara bruset från mikrofonerna, som spelar in klockorna, eller allt på en gång? Varför har det inte smugit in några fågelläten, eller varför inte en flygplansmotor? Jag undrar om det är en tagning i realtid eller är det redigerat i efterhand? Är till och med tolvslaget en efterkonstruktion? Jag söker efter nya händelser, avvikelser och spänningar mellan två klockslag. Jag är tillbaka i skolsalen med mitt letande bland pianotangenterna, efter nya klanger och spänningar i *mellanrummet* mellan Carl-Bertil Agnestigs noter. Jag vet inte vart jag är på väg, kommer jag att få ihop mitt improviserande till ett "riktigt" stycke musik till slut? En spänning uppstår i klassrummet mellan mig och de övriga i rummet. Varför är längtan så stark att gå ifrån noterna och hitta nya toner? Spänningen som jag alltid letar efter när jag improviserar. Att kunna ändra riktning eller

behålla den. Att skapa spänning mellan två toner. Att inte veta vilken ton som kommer nästa gång, efter mellanrummet. Jag återkopplar, blir det rundgång i rummet eller släcks jag ut och blir en del av rummet?

Här kommer en sammanfattning av denna lilla essä.

$\langle \leftarrow \rightarrow \rangle$